

UČNI NAČRT

Učni predmet	Razred	Smer	Tedensko št. ur
Zgodovina	1.	M	2

OPREDELITEV PREDMETA

SPLOŠNI CILJI, VLOGA IN SPECIFIČNE KOMPETENCE

Pričujoči posodobljeni Učni načrt za zgodovino DIZ Jožef Stefan v Trstu izhaja iz učnega načrta za zgodovino, ki je bil po smernicah italijanskega ministrstva za šolstvo in učnih načrtih za zgodovino na srednjih šolah v Sloveniji oblikovan že v šolskem letu 2015/2016. Posodobljen je v skladu z novimi evropskimi ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje iz leta 2018 in Agendo za trajnostni razvoj 2030 iz leta 2015.

Splošni cilj predmeta zgodovina je spodbujanje dijakove sposobnosti razumevanja in vrednotenja različnih zgodovinskih dogajanj, procesov in problemov preteklosti za lažje in bolj poglobljeno dojetje sedanosti. Dijaki in dijakinje spoznavajo in utrjujejo bistvene koncepte zgodovine: čas in prostor, spremembe, kontinuiteto, vzročnost in posledičnost ter soodvisnost pojavov.

Skladno z novimi evropskimi ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje pri tem predmetu razvijajo **pismenost**, tj. sposobnost uspešnega ustnega in pisnega sporazumevanja v slovenskem (knjižnem) jeziku v različnih sporazumevalnih okoliščinah in zbiranja ter kritične presoje raznih virov informacij ter **digitalno, osebno, družbeno in učno, državljansko in podjetnostno kompetenco**. Pri razvijanju **kulturne zavesti in izražanja** uzaveščajo pomen ohranjanja slovenske, evropske in svetovne kulturne dediščine. Pri pouku zgodovine pa se krepi tudi njihova narodna zavest in odprtost do drugih kultur in narodov.

Skladno z Agendo 2030 se utrjuje **zavest o pomenu prizadevanja posameznika in družbe za trajnostni razvoj sveta**.

Učni načrt je zasnovan tematsko, tako da zajema izbrane ključne zgodovinske pojave, procese, odnose, ideje in koncepte, ki pomenijo pogoj za razumevanje kulturnega oziroma civilizacijskega razvoja človeštva.

Predmetu zgodovina je v predmetniku dodeljenih 330 ur pouka (letno 66 ur, tedensko 2 uri).

PRVI BIENIJ

V **prvem bieniju** pri pouku zgodovine dijaki spoznavajo ključne dogodke, pojave in procese iz obdobja prazgodovine in starega veka; odkrivajo,

analizirajo in interpretirajo različne okoliščine in vzroke družbenega in političnega organiziranja prvih človeških družb ter primerjajo načine urejanja odnosov med državami, med vladarji in vladajočimi na eni strani in med ljudstvom na drugi strani. Dijaki se učijo brati zgodovinske zemljevide in razvijajo spretnosti zbiranja in izbiranja ter kritične presoje vrednosti in uporabnosti informacij iz izbranih zgodovinskih virov in literature. S takšno obravnavo se pri dijakih razvijajo tudi sposobnosti samostojnega izbiranja in odločanja ter oblikovanje lastnih pogledov na zgodovino.

Poudarek je na družbenih in kulturnih temah ter vsebinah z zgodovino vsakdanjega življenja, s prikazom materialnih in duhovnih dosežkov človeštva v izbranih zgodovinskih obdobjih.

Gre za usvajanje vseživljenjskega znanja, ki ni uporabno le pri pouku zgodovine, ampak tudi drugih predmetov, pri nadaljnjem izobraževanju in pri različnih poklicih.

UČNE OBLIKE IN METODE

Učne oblike in metode dela profesor izbira samostojno glede na splošne cilje predmeta zgodovine ter glede na zanimanje dijakov. Pri pouku se razvijajo spretnosti z uporabo različnih zgodovinskih virov (zgodovinske strokovne literature, leksikonov in enciklopedij), različnih oblik ustne in pisne komunikacije ter debatne tehnike, ki krepijo dejavno vlogo dijakov in mentorsko vlogo profesorja. Tako dijaki razvijajo tudi spretnosti uporabe enostavnih metod zgodovinskega raziskovalnega dela (učenje z odkrivanjem).

DIDAKTIČNI SKLOPI¹	CILJI	VSEBINE	ČAS IZVAJANJA	MEDPREDMETNE POVEZAVE
--------------------------------------	--------------	----------------	----------------------	------------------------------

¹ Didaktični sklopi so povzeti po: Kunaver, Vojko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija*. Ljubljana: MŠŠ: ZRSŠ. Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf

ZGODOVINA kot ZNANOST	<p>Opredelevanje pojma zgodovina; prepoznavanje, primerjanje in razvrščanje različnih zgodovinskih virov; razvijanje sposobnosti časovnih in prostorskih predstav</p> <p>Sklepanje o pomenu znanja zgodovine za današnji čas</p> <p>Spodbujanje pravilne uporabe zgodovinske terminologije v slovenskem jeziku</p>	<p>Kaj proučuje zgodovina?</p> <p>Pomen zgodovinskih virov</p> <p>Pomožne zgod. vede Vključevanje osebne zgodovine prek ustnega izročila (miti, pripovedke, zgodovinske pesmi in pripovedi), virov prve roke (vrste aktov, listine, urbarji, diplomatska poročila, sodniške utemeljitve sodb, poslovne knjige) in raznih življenjskih zgodb (pisni literarni viri, kot so letopisi in kronike, biografije, spomini, avtobiografije, dnevniki, literarna dela z zgodovinskim ozadjem) in publicističnih virov (letaki, javna pisma, časopisi, politične publikacije)</p> <p>Zgodovinski čas in prostor Periodizacija zgodovine: časovni trak, zgodovinopisje</p> <p>Pomen zgodovine za današnji čas</p> <p>Strokovna terminologija</p>	<p>Prvo dvomesečje</p>	
PRAZGODOVINA	<p>Opisovanje glavnih značilnosti, po katerih se človek loči od živali</p>	<p>Pojav človeka Od avstralopiteka do sodobnega</p>		<p>Vede o zemlji in biologija Biosfera</p>

	<p>Sklepanje o naravnih in družbenih temeljih življenja; primerjanje značilnosti in načinov življenja v posameznih obdobjih</p> <p>Ugotavljanje pomena neolitske revolucije</p>	<p>mislečega človeka; značilnosti življenja ljudi v kameni dobi; neolitska revolucija; kovinske dobe in delitev dela Razpad rodovno plemenske skupnosti</p> <p>Duhovno obzorje pračloveka totemizem in animizem. Prazgodovinska umetnost: jamske poslikave, megalitska svetišča (Stonehenge), Willendorfska Venera</p> <p>Rodovitni polmesec Stari Egipt, Mezopotamija, Fenicija, Izrael (Kanaan), Perzija; prve civilizacije na Vz in v Ameriki</p> <p>Družbena in gospodarska podoba najstarejših držav Hierarhična urejenost družbe, despotski način vladanja, prvi zakoniki, razvoj pisav Religija</p>		<p>Razmere na prvotni Zemlji in teorije o nastanku življenja; značilnosti živih bitij; celična teorija; teorije o evoluciji vrst, demografska rast in posledice (četrto dvomesečje)</p> <p>Verouk Kdo sem? Človek: človek kot žival ali kaj drugega? (prvo in drugo dvomesečje)</p> <p>Slovenski jezik in književnost Literarnozgodovinski sklop Starejša književnost, antika Biblija Prilika ali parabola (četrto dvomesečje)</p>
<p>PRVE VISOKE CIVILIZACIJE</p>	<p>Prostorsko in časovno opredeljevanje prvih visokih kultur</p>	<p>Minojska in mikenska kultura</p> <p>Troja Homerska Grčija</p>	<p>Drugo dvomesečje</p>	

	Analiziranje okoliščin in vzrokov družbenega, državnega in verskega organiziranja prvih človeških družb	Poselitev Grčije Dorci, Eolci, Jonci Kikladska umetnost; grško stavbarstvo, kiparstvo, okrasje. Jonski, dorski, korintski slog Atenska Akropola. Gledališče v Epidavru		
ANTIČNI SVET GRČIJE	Primerjanje oblike državnih organizacij in oblik vladanja v starem veku Ugotavljanje najpomembnejših kulturnih dosežkov	Značilnosti grške polis Politična (elefterija) in družbena (avtonomija) ureditev, gospodarska razvitost (avtarkija), Šparta in Atene Kolonizacija Olimpijske igre Grško perzijske vojne Peloponeške vojne Peloponeška in delfsko-atiška zveza Grška kultura Mitologija Znanost	Tretje dvomesečje	Slovenski jezik in književnost Literarnozgodovinski sklop Starejša književnost, antika. Starogrško pripovedništvo Homer: Iliada in Odiseja Antika v različnih vrstah umetnosti (četrto dvomesečje) Državlјanska vzgoja Demokracija Oblike vladavine v antiki in primerjava s sodobnostjo (četrto dvomesečje) Športna vzgoja Atletika Teoretične vsebine Olimpijske igre (drugo polletje) Kemija in laboratorij Snov je zgrajena iz delcev Zmesi in čiste snovi, elementi in spojine, atomi in molekule (prvo

				dvomesečje) Vede o zemlji in biologija Zemlja v vesolju Izvor vesolja in osončja, galaksije, zvezde in planeti ter nekatera druga nebesna telesa (prvo dvomesečje)
VZPON MAKEDONIJE	Poudarjanje pomena Aleksandra Velikega in njegove države v dobi helenizma	Filip II. Aleksander Veliki in pomen njegove države Helenizem Ptolomejska umetnost - Aleksandrija (museion) Lik Hipatije	Četrto dvomesečje	

Vsebine v krepkem tisku so temeljne.

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE

Pri pouku zgodovine vrednotimo sposobnost razumevanja, analize in interpretacije zgodovinskih dogajanj, procesov in pojavov, sposobnost umeščanja zgodovinskih vsebin v ustrezen zgodovinski čas in prostor, zmožnost interdisciplinarnega dojetja pojavov, zbiranja, izbiranja in rabe različnih virov, dijakovo sporazumevalno in medkulturno zmožnost ter druge državljanske in ključne zmožnosti vseživljenjskega učenja. Preverjanje znanja in zmožnosti dijakov poteka v pisni in ustni obliki. Pisno preverjanje je v obliki raznih tipov nalog, ustno pa v obliki spraševanj in različnih govornih nastopov. Vrednotenje dosežkov dijaka pri predmetu zgodovina je lahko diagnostično, delno in celovito, sprotno in končno.

MINIMALNI STANDARDI ZNANJA, SPRETNOSTI IN VEŠČINE

Ob zaključku 1. letnika dijak/inja:

- opredeli predmet preučevanja zgodovine;
- našteje vrste zgodovinskih virov in jih podkrepi s primeri;
- ponazori in oceni pomen različnih vrst zgodovinskih virov za zgodovino;
- sklepa in utemelji, kako sta se skozi zgodovino spreminjala zgodovinski čas in prostor;
- v kronološkem zaporedju našteje večja zgodovinska obdobja in mejnike med njimi;
- s konkretnim primerom ponazori pomen znanja zgodovine za današnji čas;
- opiše glavne značilnosti, po katerih se človek loči od živali;
- primerja značilnosti načinov življenja v posameznih obdobjih kamene dobe in kovinskih dob;
- opredeli pojem neolitska revolucija;
- našteje prve visoke kulture ter jih prostorsko in časovno opredeli;
- opiše glavne značilnosti namakalnega sistema in druge naravne vire za razvoj prvih civilizacij;
- ponazori družbeno organizacijo prvih visokih kultur (koncept družbene hierarhije);
- opiše vzroke za nastanek državne organizacije in razloži njene glavne značilnosti;
- našteje najpomembnejše kulturne dosežke drugih visokih civilizacij;
- na zemljevidu prikaže geografske značilnosti stare Grčije;
- na zemljevidu prikaže posledice selitev grških plemen v staro Grčijo;
- opiše glavne kulturne dosežke kretsko-mikenske civilizacije;
- razloži značilnosti grške velike kolonizacije;
- primerja oblike vladanja v grških *polis*;
- opiše značilnosti in posledice nasprotij in bojev med Grki samimi in z zunanjimi sovražniki (Perzijci, Makedonci);
- razloži glavne vzroke za vzpon makedonske države v imperij;
- opiše pomen grškega in helenističnega kulturnega izročila;
- umesti ključne dogodke, pojave in procese iz obdobja prazgodovine in starega veka v ustrezen zgodovinski čas in prostor;
- uči se brati zgodovinske zemljevide, analizira simbole v legendah zemljevidov in na zemljevidih;
- razvija spretnosti zbiranja in izbiranja ter kritične presoje vrednosti in uporabnosti informacij iz izbranih zgodovinskih virov in literature;
- seznaneni se s temeljno zgodovinsko terminologijo in jo zna pravilno uporabljati;
- razlikuje med objektivnim dejstvom oziroma dokazom ter subjektivnim mnenjem oziroma interpretacijo ter se glede na to uči kritične

presoje vrednosti in uporabnosti informacij iz različnih zgodovinskih virov in literature;

- seznanjeni se z vlogo knjižnic, arhivov, muzejev in IKT glede uporabe zgodovinske literature in virov;
- v povezavi s šolsko knjižnico spozna pomen različnih leksikonov, enciklopedij, zgodovinskih atlasov, spletnih programov za iskanje literature, kot so npr. COBISS/OPAC, uporabni spletni iskalniki (npr. Google) in spletne strani z zgodovinsko vsebino, in se jih nauči uporabljati.

VIRI

- *Decreto del Presidente della Repubblica 15 marzo 2010. Regolamento recante norme per il riordino degli Istituti tecnici.* Pridobljeno s <https://www.gazzettaufficiale.it/gunewsletter/dettaglio.jsp?service=1&datagu=2010-06-15&task=dettaglio&numgu=137&redaz=010G0110&tmstp=1276687571279>
- *Istituti tecnici. Linee guida per il passaggio al nuovo ordinamento.* Pridobljeno s https://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/nuovi_tecnici/INDIC/ LINEE GUIDA TECNICI .pdf
- *Settore tecnologico. Secondo biennio e quinto anno. Area d'istruzione generale. Supplemento ordinario n. 60 alla Gazzetta Ufficiale.* 30. 3. 2012. Allegato A.2 Pridobljeno s https://www.gazzettaufficiale.it/do/atto/serie_generale/caricaPdf?cdimg=12A0329000100010110004&dgu=2012-03-30&art.dataPubblicazioneGazzetta=2012-03-30&art.codiceRedazionale=12A03290&art.num=1&art.tiposerie=SG
- Kunaver, Vojko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija.* Ljubljana: MŠŠ : ZRSŠ. Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf
- Kunaver, Vojko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina.[Elektronski vir]: gimnazija : splošna gimnazija : gimnazija z italijanskim učnim jezikom.* Ljubljana: MŠŠ : ZRSŠ Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgo_italijanska_manjsina_gimn.pdf
- *Srednje strokovno izobraževanje (SSI) - Poklicno-tehniško izobraževanje (PTI), 2008. Katalog znanja. Zgodovina (prilagoditev za šole v slovenski Istri z italijanskim učnim jezikom).*
- Gimnazija Šiška. *Minimalni standardi znanja - zgodovina.* Pridobljeno s <https://www.gimnazija-siska.si/o-nas/ucni-predmeti/zgodovina/minimalni-standardi-znanja/>
- *Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. OZN 2015.* Pridobljeno s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf
- *Priporočilo Sveta EU z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje.* Pridobljeno s [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from)

Trst, 30. 6. 2021